

**STICHTING FELLOWSHIPS
SCHEEPVAARTMUSEUM AMSTERDAM**

JAARREKENING 2015

Inhoudsopgave:

Bestuursverslag 2015	blz.	2
Balans per 31 december 2015	blz.	4
Staat van baten en lasten over 2015	blz.	5
Toelichting behorende tot de jaarrekening 2015	blz.	6

Stichting Fellowships Scheepvaartmuseum Amsterdam

Bestuursverslag 2016

De Stichting Fellowships Scheepvaartmuseum Amsterdam bestaat sinds 1 november 2006. Zij heeft tot doel wetenschappelijk onderzoek te bevorderen naar de collectie museale voorwerpen in beheer van Het Scheepvaartmuseum. De Stichting realiseert dit doel door beurzen aan te bieden en financiële middelen te verzamelen om deze fellowships ook te kunnen toekennen.

In 2015 bekleedde historicus prof. dr. Louis Sicking (verbonden aan de Universiteit Leiden en aan de Vrije Universiteit) het Dr. Ernst Crone Fellowship (voor senior onderzoekers met een universitaire graad). Zijn onderzoek was gericht op één object uit de museumcollectie: het oudste scheepsmodel (uit de zestiende eeuw). Het scheepsmodel is in 1930 gekocht van het Bayerisches Nationalmuseum (BNM) door het Scheepvaartmuseum. Over de totstandkoming van de aankoop en de voorwaarden is uitvoerige correspondentie bewaard gebleven die voor dit onderzoek is doorgenomen. Op basis van deze correspondentie is het onderhandelingsproces goed te reconstrueren.

Ondanks het belang van het model voor het museum is tot nog toe weinig onderzoek verricht. Sicking stelde zichzelf een heel aantal vragen: wat is de vermoedelijke context geweest waarin dit model tot stand kwam? Wat is de betekenis van dit scheepsmodel voor de maritieme geschiedenis van de Nederlanden? Vanwege de datering van het model in 1560 is aanvankelijk gedacht aan een mogelijke connectie met de eerste permanente oorlogsvloot in de Nederlanden die tussen 1550 en 1561 in de vaart was met Veere als thuisbasis. Stelt het model mogelijk een voor oorlogvoering omgebouwd koopvaardij-schip voor? Voor het antwoord op deze vragen was maritiem-historisch, scheepsbouwkundig, iconografisch, heraldisch en letterkundig onderzoek noodzakelijk, net als aanvullend onderzoek naar de herkomst of *provenance*. Sicking heeft intensief contact gezocht met het Nederlands Forensisch Instituut en met collega's van het Rijksmuseum ten behoeve van interdisciplinair onderzoek - bijvoorbeeld C14 analyse, pigmentonderzoek en spectrale fotografie en röntgen opnames. Publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift is in voorbereiding, evenals een presentatie in het Rijksmuseum. De resultaten van het onderzoek en de eraan te verbinden conclusies kunnen in dit stadium enkel voorlopig van aard zijn. De herkomst is niet verder terug te herleiden dan tot het BNM, waar het onderzochte model zich al vóór 1900 bevond. De decoratie van het scheepsmodel wijst op de verbeelding van een zestiende-eeuws, of mogelijk vroeg zeventiende-eeuws (oorlog)schip. Het technisch onderzoek is deels uitgevoerd maar zal worden vervolgd. De resultaten zullen worden gepresenteerd door verschillende specialisten op een scheepsmodellenconserveringscursus in het Rijksmuseum (8-10 november 2016). Hier zal ook de uitvoerder een presentatie geven. De resultaten van het onderzoek zullen vervolgens worden verwerkt en in de vorm van een artikel worden gepubliceerd, mogelijk samen met Davina Kuh Jacobi, junior curator van de collectie scheepsmodellen van het Rijksmuseum.

In 2015 was Hugo Rijpma, recentelijk afgestudeerd kunsthistoricus van de Universiteit van Amsterdam, Prof. J.C.M. Warnsinck Fellow. Hij deed onderzoek naar de reis die kunstschilder Louis Meijer in 1846 op uitnodiging van Prins Hendrik ('De Zeevaarder') maakte naar en op de Middellandse Zee. In de collectie van het Paleis op de Dam bevindt zich een collage van negen kleine schilderijen van Meijer. Stuk voor stuk slaan deze afbeeldingen op episodes uit die reis. De collage bracht hem op het idee te trachten te achterhalen of van deze negen schilderijtjes ook grotere versies te vinden zijn. Eén van de schilderijen van Meijer in de collectie van Het Scheepvaartmuseum is ook als één van de negen kleine schilderijtjes aanwezig in de collage. Door *provenance*-onderzoek, literatuurstudie en raadpleging van archieven (onder andere het Koninklijk Huisarchief) is Rijpma tot inzichten gekomen over de relatie tussen opdrachtgever en kunstenaar in het midden van de negentiende eeuw in Nederland. Ook levert het onderzoek informatie over de constructie van de status van het koningshuis in deze periode en hoe de koninklijke familie zich profileerde door middel van kunst. Rijpma is van zins zijn bevindingen te publiceren in het *peer reviewed* tijdschrift *De Negentiende Eeuw*.

Dr. Sabine Go was in 2015 Mr. Peter Rogaar Fellow, een fellowship gefinancierd door de Directie der Oostersche Handel en Reederijen ten behoeve van onderzoek naar de historische relatie tussen Nederland en het Oostzeegebied. Zij belichtte in haar verhaal het trieste lot dat de Nederlandse driemastschoener *Jan Maria* in 1883 trof voor de kust van Geestemünde. Tijdens de retourreis vanuit Riga liep het schip in een zware storm flinke averij op. De bemanning werd gered doorschepen in de nabijheid, de *Jan Maria* werd een nabijgelegen haven in gesleept. Op zich is dit alles nog niet zo spectaculair – scheepsrampen zijn van alle tijden en hebben zich honderden of duizenden keren op de Oostzee voorgedaan. Bijzonder voor haar onderzoek was dat zich in de museumcollectie documenten bevinden die te maken hebben met de financiële en verzekeringstechnische afwikkeling van deze averij-kwestie. Op basis hiervan kon Go een fraaie reconstructie maken en de bij de afhandeling betrokken partijen achterhalen. Zij bewerkstelt thans de resultaten van haar onderzoek voor een publicatie, mogelijk in het *peer reviewed* vaktijdschrift *The Mariner's Mirror*.

De drie fellows gaven publiekelijk inzicht in de resultaten van hun onderzoek tijdens een goed bezochte lezingenmiddag op 19 februari 2016 in Het Scheepvaartmuseum. Zij oogstten waardering voor hun presentaties van de 85 aanwezigen.

De werving voor en toekenning van de 2016 fellowships werd in december 2015 afgerond.

Het bestuur van de Stichting (van tenminste vier leden) bestond in 2015 uit

- dr. E.M. Jacobs, voorzitter
- drs. W.F.O. Wolters, penningmeester
- drs. H.J.A. Dessens, secretaris
- dr. F.C. Henny
- drs. C.H. Boer

De selectieraad (van tenminste drie leden) die het bestuur adviseert over de toekenning van de fellowships bestond in 2015 uit:

- prof.dr. J.C.A. Schokkenbroek, hoofdconservator wetenschapsprogramma's van Het Scheepvaartmuseum en bijzonder hoogleraar maritieme geschiedenis en maritiem erfgoed, Vrije Universiteit als voorzitter en coördinator van het Fellowships Programma; en
- prof.dr H.J.A. den Heijer, gewoon hoogleraar maritieme geschiedenis, Universiteit Leiden.

Vanwege het aanvaarden van een nieuwe positie als decaan van het University College Utrecht trad prof.dr. J.C. Kennedy uit de selectieraad kort voor de start van de selectieprocedure. Om die reden kon niet tijdig worden voorzien in zijn opvolging.

De Stichting is voor het realiseren van haar doelstelling (zonder winstoogmerk) afhankelijk van externe financiers die bereid zijn het Fellowships Programma voor één of meerdere jaren te ondersteunen. De ontvangen bijdragen worden geheel besteed aan de stipendia van de fellowships zelf. Het bestuur noch de selectieraad ontvangt enige vergoeding. Het Scheepvaartmuseum stelt (met gesloten beurs) menskracht en faciliteiten ter beschikking. De hoofdconservator wetenschapsprogramma's coördineert het programma en begeleidt de fellows. Ook museumconservatoren en medewerkers van de afdelingen bibliotheek en collectiebeheer ondersteunen de fellows tijdens hun onderzoek in de collectie. De afdeling financiën voert de administratie van de Stichting onder verantwoordelijkheid van de penningmeester. Financiën boekt betalingen uitsluitend op basis van bestuursbesluiten en goedgekeurde facturen. De penningmeester autoriseert de betalingen in het banksysteem.

Dr E.M.Jacobs
Voorzitter

Stichting Fellowships Scheepvaartmuseum Amsterdam

Balans per 31 december 2015

	<u>2015</u>	<u>2014</u>		<u>2015</u>	<u>2014</u>
Vorderingen	€ 7.500	€ 25.250	Eigen vermogen	€ 26.044	€ 37.772
Liquidemiddelen	€ 61.899	€ 17.522	Verplichtingen	€ 43.355	€ 5.000
	<u>€ 69.399</u>	<u>€ 42.772</u>		<u>€ 69.399</u>	<u>€ 42.772</u>

Stichting Fellowships Scheepvaartmuseum Amsterdam

Staat van baten en lasten per 31 december 2015

	<u>2015</u>	Begroting <u>2015</u>	<u>2014</u>
Baten			
Bijdrage SNS Reaalfonds	€ -	€ -	€ 5.000
Bijdrage Vaderlandsch Fonds	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Bijdrage Vereeniging Ned. Hist. Scheepvaart Museum	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Bijdrage Admiraal van Kinsbergenfonds	€ -	€ -	€ 5.000
Bijdrage Prins Hendrik Fonds	€ -	€ -	€ 3.500
Bijdrage Dir. Oostersche Handel	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
Bijdrage VNHSM Fellowship kring	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.750
Bijdrage VNHSM lid	€ -	€ -	€ -
Giften ONRUST	€ 3.355	€ -	€ -
Rente spaarrekening	€ 300	€ 300	€ 643
Totaal baten	€ 33.655	€ 30.300	€ 44.393
Lasten			
Dr. Ernst Crone Fellowship	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Warnsinck Fellowship	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500
Mr. Peter Rogaar Fellowship	€ 7.500	€ 7.500	€ 7.500
Bijeenkomsten fellows	€ 1.840	€ 2.000	€ -
Bestemming giften Onrust	€ 3.355	€ -	€ -
Bankkosten	€ 189	€ 200	€ 176
Totaal lasten	€ 45.384	€ 42.200	€ 40.176
Resultaat	€ -11.729	€ -11.900	€ 4.217

Stichting Fellowships Scheepvaartmuseum Amsterdam**Stichting Fellowships Scheepvaartmuseum Amsterdam****Toelichting op de balans per 31 december 2015**

	<u>2015</u>	<u>2014</u>		
Vorderingen				
SNS Reaalfonds	€ -	€ 5.000		
Dir. Oostersche Handel	€ 7.500	€ 7.500		
Vereeniging Nederlandsch Historisch Scheepvaartmuseum	€ -	€ 10.000		
VNHSM Fellowship kring	€ -	€ 2.750		
Totaal vorderingen	<u>€ 7.500</u>	<u>€ 25.250</u>		
Liquidemiddelen				
Rekening courant	€ 20.370	€ 294		
Spaarrekening	€ 41.529	€ 17.229		
Totaal liquidemiddelen	<u>€ 61.899</u>	<u>€ 17.522</u>		
Eigen Vermogen				
Stand per 1 januari	€ 37.772	€ 33.555		
Resultaat	€ -11.729	€ 4.217		
Stand per 31 december	<u>€ 26.044</u>	<u>€ 37.772</u>		
Verplichtingen				
St Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam	€ 40.000	€ 5.000		
Reservering voor boekje "oudste scheepmodel"	€ 3.355	€ -		
Totaal verplichtingen	<u>€ 43.355</u>	<u>€ 5.000</u>		
Niet uit de balans blijkende verplichtingen				
Verplichting 2016, onderzoekers starten 2016				
Dr. Ernst Crone Fellowship	€ 30.000			
Warnsinck Fellowship	€ 2.500			
	<u>€ 32.500</u>			
Toezeggingen 2015 - 2019	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>	<u>2019</u>
Vaderlandsch Fonds	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Bijdrage VNHSM lid	€ 10.000			
Vereeniging Nederlandsch Historisch Scheepvaartmuseum	*	*	*	*

*VNHSM bestuur is akkoord met het afgeven van een garantie ter hoogte van € 32.500 per jaar voor de periode 2015-2019.